

Forfatter: Martensen, Hans Lassen

Titel: BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1872-01-15)

Citation: Martensen, Hans Lassen: "BREV TIL: Laub, Hardenack Otto Conrad FRA: Martensen, Hans Lassen (1872-01-15)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schønbergs Forlag, s. 268. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020100.pdf> (tilgået 17. maj 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Martensen til Laub
Kjøbenhavn, 15. Januar 1872

— — — — · Forøvrigt kan jeg ikke frigjøre mig for den omtalte Bekymring — —. Jeg kan kun holde mig til hvad De — — udtaler, at vi, naar vi ikke længere tør bære Ansvaret for at gennemføre vor oprindelige Tanke, bør haabe, at et Instinct har ledet de Unge til det Rette, til Noget, som kan udfylde deres Liv paa en forsvarlig Maade. — —. Vanskeligheden ligger i den Mulighed, at et Bitalent kan være forvexlet med et, Hovedtalent, et Biformaal med et, Hovedformaal. Erfaringen maa vise det. Vi kunne kun kaste vor Sorg paa Gud. De har fuldkommen Ret, naar De siger, at det i en tidligere Tid, ja endogsaa i vor Ungdom gik langt lettere med at finde sit Kald, fordi man fulgte en Tradition. Det Almene, det, der ikke kræver mere, end den jævnt menneskelige Begavelse, bør være det fælleds Udgangspunkt for Alle. Jeg tænker paa Middelalderens store Kunstnere (Malere f. Ex.), der alle begyndte med at være Haandværkere, begyndte med at male, hugge i Steen og Træ i allersimpleste Forstand. Var da et større Talent tilstede, kom en Kunstner frem, i modsat Fald en dygtig Haandværker. Med Poesien er det vistnok en egen Sag. Og dog er jeg af den Formening, at selv for dore Digtere er det ikke gavnligt, udelukkende at leve for denne. Den kan ikke udfylde hele Livet; der komme lange Perioder, hvor Begejstringen ikke vil komme, og hvor Digteren maa forcere sig til Frembringelser, der ligesaa godt eller hellere maatte undværes, hvad Oehlenschlägers Exempel viser. Ogsaa har en mere realistisk, pligtbestemt Virksomhed i Samfundet sin gavnlige Indvirkning s. 269 paa Dannelsen, og danner en Modvægt mod en eensidig Hengivelse og Syslen med det Ideale. Hvad der end kan siges mod Goethes Hofliv og Ministerskab, dog har det havt en dannende, høist gavnlig Indflydelse paa ham, at han blev nødt til at offere en Deel af sin Tid paa administrativ Virksomhed (han var en udmærket administrativ Embedsmand), ja at han, som jeg for nogen Tid siden læste, maatte sætte sig ind i Veivæsenet og personligt stundom anvende flere Dage paa at inspicere Vejene i det Weimarske. Havde han ikke været nødt til at anvende en Deel af sin Tid paa Hoflivet, var Tasso aldrig blevet skreven, idetmindste ikke saaledes som den nu er, med denne rige Verdens- og Menneskekundskab. Hvad her er sagt om store Forhold, ønsker jeg ogsaa at anvende i det Smaa.

Her er intet Nyt, uden at man hører en Deel Tale om Brandes's Forelæsninger, der holdes for et overfyldt Auditorium, og ikke blot skulle være atheistiske og antichristelige, men ogsaa usædelige, især i Henseende til Ægteskabet, der omtales ganske efter de franske Ideer som en conventionel Indretning o. s. v. Han er en overfladelig Person med en let Fremstillingsevne, der ganske holder sig til den nye — franske Viisdom, hvis Frugter dog ere blevne saa synlige ved det forrige Aars for Frankrig saa ulykkelige Begivenheder. Meget beklageligt vilde det være, om han skulde opnaae Ansættelse ved Universitetet. Vi have allerede nok af disse Samfundet undergravende Lærdomme i Brøchners Forelæsninger, der dog ved deres abstracte og scholastiske Charakter neppe kunne faae Indgang hos Mange. Men høist beklageligt er det, at der ved Universitetet ikke bydes Ungdommen sunde Anskuelser i modsat Retning, hvilke de s. 270 kunne tage med sig i Livet. Thi skjøndt der hos R. Nielsen findes Elementer, er der dog her saa meget Forskruet, Kunstlet og Forfængeligt, at nogen i Sandhed befrugtende Virkning ikke derfra kan forventes. Heegaard har en mere positiv Retning end Brøchner, men har ikke Mod til at slutte sig til Christendommen. Men et theistisk Standpunkt uden Christendom bliver meget utilstrækkeligt. Heller ikke synes han — idetmindste ikke hidindtil — at besidde Evne til at tiltrække og fængsle Ungdommen.

Det er en Ynk med disse negative Retninger, der minde om Hedenskabet i dets meest fordærvede, synkende og udlevede Tilstande. Guizot har Ret, naar han et Sted siger, at man i disse Tider er kommen dertil, at Menneskene ikke blot ikke kunne udfinde en eneste ny Sandhed, men heller ikke kunne opfinde en eneste ny Vildfarelse. Alle Vildfarelser, som man med store Ophævelser søger at udbrede, ere gamle Sager.

Men vi, kjære Biskop Laub, ville vedblive at være forenede i den gamle Sandhed, der indtil Verdens Ende vil vedblive at udfolde Fornyelsens og Foryngelsens Kræfter, og skjøndt den altid siger det Samme, dog har et nyt Ord at sige til enhver Slægt!

Deres inderligt hengivne H. Martensen.